

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาได้เผยแพร่และเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกโดยเฉพาในแถบเอเชียยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติเป็นเวลายาวนานมาแล้ว เช่น ประเทศไทย พม่า ศรีลังกา ลาว เขมร

การที่พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองไปในดินแดนต่างจากแหล่งเดิมคือ ประเทศอินเดีย หรือที่เรียกกันว่า “ดินแดนแห่งชมพูทวีป”

ก็เพราะอาศัยเหล่าสมณทูตต่างๆ ได้ช่วยกันออกประกาศเผยแผ่หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาให้ประชาชนในดินแดนต่างๆ

มีศรัทธาเลื่อมใสยอมรับนับถือ และปฏิบัติตาม

พระพุทธศาสนาได้ผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ

จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในแบบของประเทศนั้นๆ เช่น พุทธศาสนาในประเทศไทย

พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา หรือพระพุทธศาสนาในประเทศจีน เป็นต้น

ตั้งแต่โบราณกาลมาแล้ว จะมีคัมภีร์หรือเรื่องราวที่กล่าวถึงพระเป็นเจ้า หลักธรรมคำสอนของศาสนานั้นๆ เช่น

บทสวดในคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์

คัมภีร์พระไตรปิฎกของศาสนาพุทธ

หรือคัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์ เป็นต้น

วรรณกรรมเหล่านี้ล้วนเกิดมาจากศรัทธาและความเชื่อในทางศาสนาแล้วได้นำมาถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติตาม ดังนั้น

จึงเกิดการบันทึกและประพันธ์เรื่องราวความเชื่อเหล่านั้นสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวรรณกรรมประเภทต่างๆ

ที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาที่จะทำให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงความ
เป็นมาด้านประวัติศาสตร์ ภาษา ศิลปวัฒนธรรมและที่สำคัญคือ
หลักธรรมคำสอนที่มาจากศาสนา
ที่มุ่งสอนให้ผู้สนใจได้ศึกษาและปฏิบัติตามแนวทางที่ท่านเหล่านั้น
ได้ปฏิบัติมา

วรรณกรรมชาดกเป็นนิทานที่คนไทยรู้จักกันเป็นอย่างดี
โดยเฉพาะอย่างยิ่งทศชาติชาดก อันเป็น ๑๐
ชาติสุดท้ายก่อนที่จะบรรลุธรรมเป็นพระพุทธเจ้า
มีผู้นิยมอ่านและฟังกันมากนับแต่สมัยโบราณมาแล้ว
ต่อมาเมื่อมีผู้สนใจคนควาได้นำมาแต่งเป็นสำนวนทองถิ่นของตนเอง
เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องได้ง่าย
เมื่อมีการเทศน์หรืออ่านวรรณกรรมเรื่องนี้แล้วย่อมเกิดความซาบซึ้ง
บันเทิงใจ นอกจากนี้
ผู้ฟังยังครุ่นคิดว่าตัวเองของเรื่องทีกล่าว่าเป็นพระโพธิสัตว์คือ
ชาติปางก่อนของพระพุทธเจ้า
จึงมักจะจดจำพฤติกรรมและจริยวัตรมาเป็นแบบอย่างในการดำเนิน
ชีวิต หรือนำมาอบรมบุตรหลานของตน
อันจะนำพาให้สังคมเกิดความสงบสุขจึงได้เกิดการถ่ายทอดหรือแ
ปลจากภาษาบาลีเป็นสำนวนทองถิ่นต่างกันไป

วิธีบันทึกทศชาติกในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย
มหานิပါတชาดก หรือที่รู้จักกันดีว่าเป็นเรื่องที่ ๙
ในกลุ่มทศชาติชาดกหรือชาดกชุดพระเจ้าสิบชาติที่แสดงการบำ
เพ็ญบารมี ๑๐

ประการของพระองค์ตามลำดับก่อนที่จะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุท
ธเจ้าเมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นวิสูตรอำมาตย์นั้นดำรงตำแหน่งเป็นร
าชบัณฑิตประจำราชสำนักของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราชเป็นผู้ที่
พระราชฯ และประชาชนรักใคร่เคารพนับถือมาก

เป็นผู้ที่แสดงธรรมได้ไพเราะจนทำให้พระนางวิมลมาเทวีใคร่ฟัง
จึงเกล่งเป็นไขต้องนำหัวใจของวิสูตรบัณฑิตมาให้จึงจะหาย
นางอิรันทติเป็นลูกสาวประกาศจะยอมเป็นภรรยาแก่ผู้ที่น่าหัวใจม
าให้

ปุณณกยักรับอาสาและได้ไปทำพนนเล่นสกากับพระเจ้าธัญชัย
โกรพยราช ในที่สุดพระราชฯ แพ้ ปุณณกยักรจึงทูลขอตัว

วิสุทธิบัณฑิต พระราชาจะไม่พระราชทานก็เกรงเสียสัตย์
พระองค์ตราควาวิสุทธิบัณฑิตยิ่งกว่าทรัพย์สินเงินทองใดๆ
ทรงห่วงหาเหี่ยวด้วยประการต่างๆ แต่ก็ตกลงกันไปไต่ถามให้
วิสุทธิบัณฑิตตัดสิน วิสุทธิบัณฑิตก็ตัดสินให้รักษาสัตย์
คือตนเองยอมไปกับยักษ

วิสุทธิบัณฑิตถูกมุงหมายชีวิตรหลายต่อหลายครั้งแต่ก็รอดมาได้ทุ
กครั้ง สุดท้ายวิสุทธิบัณฑิตจึงได้แสดง สาธุธรรม ๔ ประการว่า
“พึงเดินตามบุคคลผู้ปฏิบัติดีไว้ก่อน, อย่าเฝ้าฝ่ามืออันเปียก-ชุ่ม,
อย่าประทุษร้ายมิตรและอย่าตกอยู่ในอำนาจอิสรหรือคนไม่มีสติ”
จนปัญญาเยี่ยงเลือกเสียยอมรับในความเชื่อสัตย์และสำนึกผิด
ต่อมาได้นำวิสุทธิบัณฑิตไปเมืองนาคเพื่อแสดงธรรมแก่
พระนางวิมลมาเทวี ในที่สุดก็ได้กลับสู่กรุงอินทปัตถ์
มีการฉลองรับขวัญกันเป็นการใหญ่

การศึกษาเรื่องวิสุทธิบัณฑิตชาดกนอกจากจะทราบเรื่องราว
ต่างๆ
และหลักธรรมที่ปรากฏในวิสุทธิบัณฑิตแล้วยังสามารถทราบถึงคุณค่า
ของหลักธรรมที่จะนำมาปฏิบัติในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี อนึ่ง
จากการศึกษาคนควาข้อมูลทำให้ทราบว่า บรรดาชาดกทั้ง ๑๐
เรื่องใน มหานิบาตชาดกนี้ มีผู้ทำการวิจัยไปแล้ว ๕
เรื่องคือ เวสสันดรชาดก, มโหสถชาดก,
สุวรรณสามชาดกและเตมียชาดก ยังเหลืออีก ๖ ชาดก
ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องวิสุทธิบัณฑิตชาดกนี้มีคุณค่าต่อสังคมไทยเป็นอย่
างยิ่งดังกล่าวนำแล้ว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องวิสุทธิบัณฑิตชาด
กทั้งในแง่ของความเป็นมา หลักธรรมต่างๆ
ในเรื่องนี้รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติตามหลักสัจจะที่ปรากฏในวิสุ
ทธิบัณฑิตชาดก

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความเป็นมาของวิธรรบัติตชาดก

๑.๒.๒

เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เกื้อหนุนและปฏิบัติในวิธรรบัติตชาดก

๑.๒.๓

เพื่อศึกษาความสำคัญของหลักสัจจะกับการประกอบอาชีพในสังคม

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑

ขอบเขตด้านเนื้อหามุ่งศึกษาตามกรอบวัตถุประสงค์คือ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับวิธรรบัติตชาดกในแง่ของความเป็นมา ความสำคัญ ถ้าเ็นใด องค์ประกอบ เนื้อหาสาระ เป็นต้น รวมทั้งหลักธรรมที่เกื้อหนุนต่อหลักสัจจะที่ปรากฏในวิธรรบัติตชาดก และความสำคัญของหลักสัจจะในการประกอบอาชีพในสังคม

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสารผู้วิจัยจะสืบค้นจากเอกสาร

โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น

โดยยึดตามพระไตรปิฎกทั้งภาษาไทยและภาษาบาลีจากชุดพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) เช่น อรรถกถาฎีกาและปกรณ์ต่างๆ

รวมทั้งงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาซึ่งได้ค้นคว้ารวบรวมไว้บ้างแล้วนำเอาข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เพิ่มเติมด้วยความคิดของผู้วิจัย

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความเป็นมาของวิธรรบัติตชาดกมีอย่างไร

๑.๔.๒

หลักธรรมที่เกื้อหนุนและปฏิบัติในวิธรรบัติตชาดกมีอย่างไร

๑.๔.๓

ความสำคัญของหลักสัจจะกับการประกอบอาชีพในสังคมเป็นอย่างดี
ไว้

๑.๕ คำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

วิธปฏิบัติตนของคน หมายถึง

พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นวิธปฏิบัติตนอำมาตย์ผู้ถวายคำแนะนำ
นำประจำราชสำนัก

พระเจ้านันทบุรีโกศลยราชพระราชาของกรุงอินทปัตถ์

ชาติ หมายถึง ผู้เกิด

คือเล่าถึงการที่พระพุทธเจ้าทรงเวียนว่ายตายเกิด

ถือเอากำเนิดในชาติต่างๆ

ได้พบปะผลงกับเหตุการณ์ดีบ้างชั่วบ้าง

แต่ก็ได้พยายามทำความดีติดต่อกันมากบ้างน้อยบ้างตลอดมา

จนเป็นพระพุทธเจ้าในชาติสุดท้ายกล่าวอีกอย่างหนึ่ง จะถือว่า

เรื่องชาติเป็นวิวัฒนาการแห่งการบำเพ็ญคุณงามความดี

ของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ก็ได้

ปัญญา หมายถึง ความรู้ทั่ว ปรีชาหยั่งรู้เหตุผล

ความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้เข้าใจหยั่งแหย่ได้ในเหตุผล ดีชั่ว

คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร

จัดการ ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามเป็นจริง¹

การบำเพ็ญบารมี หมายถึง

การทำคุณความดีด้วยความตั้งใจปฏิบัติอย่างยั่งยืนยวดเพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงสุด²

การปฏิบัติตามหลักสัจจะ หมายถึง

การเข้าใจสภาพแท้จริงของมนุษย์และธรรมชาติที่มีอยู่ปรากฏอยู่จริงแล้วดำเนินชีวิตไปตามสภาพนั้น

ความเข้าใจธรรมชาติผิดไปจากความจริง

จะทำให้หลงติดวัตถุสิ่งของต่างๆ ทำให้เห็นผิดเป็นถูก

ทำให้เกิดความขัดแย้งกันในเรื่องความคิดและนำไปสู่การวิวาทต่อ

¹ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์

ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๙ (กรุงเทพมหานคร :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๖๔.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๖-๑๓๗.

สู้กัน แก่งแย่งทะเลาะวิวาทกันทั้งในเรื่องวัตถุนะ เกียรติยศ
ชื่อเสียงถาคนเราเข้าใจในหลักความจริง หรือที่เรียกว่า สัจจะ
แล้วเว้นจากตัณหา มานะและทิฐิที่ผิด
ดำเนินชีวิตด้วยความรู้สึกว่ามีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน
เว้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง
และมองเห็นทุกคนเป็นเพื่อนทุกข์ที่ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย
ด้วยกันทั้งสิ้น คือมองเห็นสัจจะความจริงที่มีอยู่ในสภาวะทั้งปวง
เท่านั้นโลกก็เกิดความสงบสุขได้³

โพธิสัตว์ หมายถึง ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
ซึ่งกำลังบำเพ็ญบารมี⁴

อิทธิพลต่อสังคมไทย หมายถึง
ผลกระทบของวิธปฏิบัติชาดกที่ทำให้สังคมได้เปลี่ยนแปลงในท
างที่ดี ในรูปแบบการดำเนินชีวิตและกิจกรรมทางสังคม
ทางด้านจิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม และการศึกษา
สัจจะ หมายถึง ความสัตย์จริง เช่น
จะทำอะไรจะคิดอะไรก็ทำจริงไม่หลอกลวง

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ได้ทรงพระราชวิธานิพนธ์เรื่อง
“ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท”
เกี่ยวกับความหมายของคำว่าบารมีในพระไตรปิฎก อรรถกถา
และปกรณ์พิเศษ
ความหมายของคำว่าบารมีในคัมภีร์พุทธศาสนาในประเทศไทยแล

³ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), พุทธธรรม ภาค ๑ ตอนที่ ๑-๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๕๙๔.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๗.

ะอิทธิพลความคิดเรื่องบารมีในวัฒนธรรมไทย⁵

๑.๖.๒ สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร

กล่าวไว้ในหนังสือหลักพุทธศาสนา เกี่ยวกับ “สังจะว่า
หลักอริยสังจ เป็นหลักสังจธรรมที่สรุปรวมพระพุทธานุศาสนาทันหมด
เมื่อเข้าใจหลักอริยสังจดีแล้วก็เข้าใจหลักธรรมอื่นๆ ได้โดยง่าย
อริยสังจแปลว่าความจริงอันประเสริฐ
เป็นทางสายกลางเป็นทางนำไปสู่ความจริง
ในอริยสังจทุกข้อโดยครบถ้วนบริสุทธิ์บริบูรณ์
วิชาและความรู้ที่เกิดขึ้นเองแก่พระพุทธานุ
ไม่มีใครเป็นครูอาจารย์มีเฉพาะในพระพุทธานุศาสนาทันนั้นพระมหา
จุลอม ชูเลื้อน ได้ทำการวิจัยเรื่อง
“ความกลาหาญทางจริยธรรมในการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์
ในศาสนาชาดก” ผลการวิจัยพบว่า
พระโพธิสัตว์ทั้งสิบองค์ได้มีความกลาหาญมุ่งมั่นในการบำเพ็ญบาร
มีของตนเป็นอย่างมากยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบากอย่างที่สุด
การที่พระโพธิสัตว์มีความกลาหาญในการเผชิญกับความยากลำบาก
เพราะมีความต้องการที่จะได้เป็นพระพุทธานุเป็นแรงจูงใจแม้ว่า
การกระทำของพระโพธิสัตว์บางโอกาสจะเป็นสถานการณ์ขัดแย้ง
ทางศีลธรรม แต่
พระโพธิสัตว์ก็สามารถดำรงตนอยู่ในการบำเพ็ญบารมีอย่างมั่นคง
และคุณธรรมสำคัญที่ทำให้
พระโพธิสัตว์มีความกลาหาญในการบำเพ็ญบารมีได้อย่างต่อเนื่อง
คือ ปัญญา และกรุณา
รวมทั้งความอดทนไม่หวั่นไหวและความเพียรพยายาม⁶

๑.๖.๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)

กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรม ถึง
การแยกสังจจะในคัมภีร์ฝ่ายอภิธรรมหรือความจริง เป็น ๒ ระดับ คือ

⁵ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, “ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท”,
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔).

⁶ พระมหาจุลอม ชูเลื้อน,
“ความกลาหาญทางจริยธรรมในการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในศาสนา
ชาดก”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖).

๑) สมมติสัจจะ ความจริงโดยสมมติ

(เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โวหารสัจจะ ความจริงโดยโวหาร หรือโดยสำนวนพูด) คือจริงตามมติร่วมกัน ตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรือยอมรับร่วมกันเป็นเครื่องมือสื่อสาร

เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น คน สัตว์ คนดี คนชั่ว โต๊ะเก้าอี้ หนังสือ เป็นต้น ตัวอย่างที่พอเทียบให้เห็นค่า เช่น

ภาษาสามัญพูดว่า น้ำ ว่าเกลือ เป็นต้น ๒) ปริมัตถสัจจะ

ความจริงโดยปริมัตถ คือจริงตามความหมายสูงสุด

ตามความหมายแท้ อย่างยิ่ง หรือ

ตามความหมายแท้ขั้นสุดท้ายที่ตรงตามสภาวะและเท่าที่พอจะกล่าวถึงได้ หรือพอจะยังพูดให้เข้าใจกันได้

เพื่อสำหรับให้เกิดความรู้ความเข้าใจเท่าทันความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย คือ การหยั่งรู้สัจธรรม

ที่จะทำให้เกิดความยึดติดถือมั่นหลงผิดทั้งหลายสูญหายไป

ทำให้ว่างใจว่างท่าที่ต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง

หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ มีจิตใจเป็นอิสระปลอดโปร่ง

ผ่องใส เบิกบาน มีความสุขที่แท้จริง เช่น นามธรรม รูปธรรม

เวทนา สัญญาสังขาร วิญญาณ หรือจิตเจตสิก⁷

๑.๖.๔ พ.อ. ปิ่น มุกกันต์

กล่าวไว้ในหนังสือตอบบาทหลวงว่า

“สัจธรรมมีความหมายเป็นสองอย่าง คือ หมายถึงความจริงก็ได้ หมายถึงคำสอนที่แสดงความจริงก็ได้

เพราะกฎเกณฑ์ใดเป็นความจริง คือเป็นกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

กฎเกณฑ์นั้นก็เรียกว่าสัจธรรม เช่นความตายเป็นของจริงแท้

ความตายก็จัดว่าเป็นสัจธรรมอันหนึ่งได้ คำสอนที่แสดงความจริง

คือ คำสอนที่ถึงขั้นเป็นสัจธรรม จะต้องเป็นความจริงอยู่เสมอ

แน่นอนตามนั้น ไม่มีการกลับกลอกยกยอกยอน”⁸

๑.๖.๕ พระมหาจรัส เขมไชโต

ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง

“ศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวความคิดทางจริยศาสตร์” พบว่า“สัจจะ

⁷ พระธรรมปิฎก, (ประยูร ธมฺมปญฺโญ), พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑.

⁸ ปิ่น มุกกันต์, ตอบบาทหลวง, (กรุงเทพฯ มหานคร : โรงพิมพ์กมลการพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๙๖.

คือหลักการหรือธรรมชาติของสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ และเป็นจริงตามหลักของสังขตธรรมและอสังขตธรรม ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต คือมีธาตุหรือสภาวะของมันเอง เช่น อารพภธาตุ ธาตุแห่งความเริ่มต้น นิกกมธาตุ ธาตุแห่งความเสื่อม ปรกกมธาตุ ธาตุแห่งความบากบั่น ถามธาตุ ธาตุแห่งพลัง ธิตีธาตุ ธาตุแห่งความค้ำแรงไว้ อุปกมธาตุ ธาตุแห่งความพยายาม ธาตุเหล่านี้เป็นสภาวะที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมันเองใน ลักษณะที่เรียกว่า ัมมฉฐิตี ัมมณินยาม”⁹

๑.๖.๖ ร่องศาสตราจารย์ประทีป ชุมพล

ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “จิตรกรรมฝาผนังภาคกลาง : ศึกษากรณีความสัมพันธ์กับวรรณคดีและอิทธิพลที่มีต่อความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม” กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า นิบาตชาดก ที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังและจิตรกรรมที่ปรากฏบนแผ่นหินหรือพระพุทธรูปเป็นเรื่องที่น่าสนใจจากพระไตรปิฎกซึ่งอยู่ในหมวดพระสุตตันตปิฎกขุททกนิกาย ซึ่งมี ๕๔๗ เรื่อง ซึ่งเรื่องที่แพร่หลายในประเทศไทย ที่รู้จักกันทั่วไปคือเรื่องในทศชาติหรือที่เรียกว่านิบาตชาดก ๑๐ เรื่อง และเป็นที่นิยมกันมากได้แก่ เรื่องพระมหาชาติหรือเรื่องพระเวสสันดรอันเป็นพระชาติท้ายสุดของพระโพธิสัตว์ ปรากฏในวรรณคดีไทยที่แต่งขึ้นในสมัยอยุธยาตอนต้นคือมหาชาติคำหลวง ซึ่งต่อมา มีการแต่งเป็นคำประพันธ์อื่นๆ เช่น แต่งเป็นคำกาพย์ เป็นร้อยแก้ว เป็นต้น และเป็นที่นิยมมาเทศน์จนกลายเป็นประเพณีการเทศน์มหาชาติอันเป็นที่นิยมมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว เมื่อมาถึงสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ก็เป็นที่นิยมกันแพร่หลายกันมากขึ้น จนเป็นเรื่องที่จำเป็นที่สุดในความเชื่อของคนไทยที่ต้องฟังเทศน์มหาชาติเรื่องมหาเวสสันดร เพราะเกี่ยวโยงกับความเชื่อเกี่ยวกับสวรรค์และพระศรีอาริยมตไถ

⁹ พระมหาจรัส เขมไชโต, “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวความคิดทางจริยศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

รย์ จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นนี้¹⁰

๑.๖.๓ สัจพ ญาณภาพ

กล่าวไว้ในหนังสือศาสนาเปรียบเทียบ

กล่าวว่าความจริงโดยทั่วไปมีอยู่ด้วย ๔ ประการ คือ

(๑) สมมติสัจจะ หมายถึง ความจริงที่มนุษย์สมมติขึ้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกัน เช่น เราสมมติและยอมรับกันว่าน้ำมีลักษณะเป็นของเหลว เป็นต้น

(๒) สภาวะสัจจะ หรือ ความจริงโดยสภาวะ คือ ความจริงที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจนสามารถรู้ความจริงระดับลึก ลงไป เช่น คำว่า น้ำ

เป็นความจริงขั้นสมมติสารประกอบที่ประกอบด้วยไฮโดรเจน ๒ ปริมาณ รวมกับออกซิเจน ๑ ปริมาณ นั้นเป็นความจริงขั้นสภาวะ

(๓) อันติมสัจจะ คือ ความจริงขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นความจริงที่ได้จากการวิเคราะหวิจยจนถึงที่สุดแล้ว เช่น ความจริงเกี่ยวกับชีวิต เกี่ยวกับความดี ความชั่ว เป็นต้น

(๔) อริยสัจจะ หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ

มรรคซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความรู้ในขั้นปัญญา

แต่พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจผิด

คิดว่าอริยสัจจะชั้นสูงสุด เป็นความจริงของพระอริยเจ้า

คิดว่าคนธรรมดาจะไม่มีโอกาสที่จะรู้ได้

จึงทำให้พากันละเลยแก่นของคำสอนเรื่องนี้เสีย

๑.๖.๔ แสง จันทรงาม กล่าวไว้ในหนังสือ อริยสัจ ๔ ว่า

“สัจจะ คือความจริงเป็นคุณธรรมที่มีคุณค่า

และเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ต่อมวลมนุษย์

เมื่อรู้สัจจะแล้วก็นำเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตทำให้ชีวิตมีความเป็น

อยู่ดีขึ้นนักวิชาการทั้งหลายก็คือนักคนหาสัจจะนั่นเองนักวิทยาศาสตร์

สตรคือผู้คนหาสัจจะของสสารพลังงานนักสังคมศาสตร์คือผู้คนหา

สัจจะของมนุษย์

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นนักคนหาสัจจะในด้วมมนุษย์เหมือนกัน

¹⁰ รองศาสตราจารย์ประทีป ชุมพล, จิตรกรรมฝาผนังภาคกลาง :

ศึกษากรณีความสัมพันธ์กับวรรณคดีและอิทธิพลที่มีความเชื่อ

ประเพณีและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑๒.

พระองค์ได้ทรงพบสัจจะ
ประเภทหนึ่ง ได้ทรงนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต
และได้ทรงพบกับประโยชน์อันมหาศาล”¹¹

๑.๖.๙ วคิน อินทสระ กล่าวไว้ในหนังสือ “สรวรค นรก
บาป บุญ ในพุทธศาสนาเกี่ยวกับสัจจะว่า “สัจจะ คือ
ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนตรงแท้ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์
นี้เป็นกิจอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่จะต้องทำตลอดชีวิต คือ
ความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น”¹²

ดังจะเห็นได้ว่า

ชาดกมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของบุคคลที่นับถือพระพุทธศาสนา
มาตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน
ต่อมานิยมนำเอาเรื่องราวในชาดกต่างๆ
มาวาดเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น
โดยเฉพาะทศชาติชาดกเรื่องเวสสันดรชาดกคนไทยนิยมฟังกันมา
ก ส่วนวิธรรบัตินชาดกแม้จะมีผู้เรียบเรียงออกเผยแพร่ต่อสาธารณ
ชน แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยในแง่มุมต่างๆ ทั้งๆ
ที่เป็นชาดกที่สอนคนให้มีความกตัญญูกตเวทิตะและมีเมตตาต่อกัน
ฉะนั้น
การศึกษาเรื่องราวชาดกนี้จะทำให้เราเข้าใจในเรื่องราวนี้มากยิ่งขึ้น
น ทำให้มองเห็นคุณค่าของหลักธรรมและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทยได้
เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าชาดก
มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของบุคคลที่นับถือพระพุทธศาสนามาตั้งแต่สมัย
ครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน ต่อมานิยมนำเอาเรื่อง
ราวในชาดกต่างๆ มาวาดเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น
โดยเฉพาะทศชาติชาดกเรื่องเวสสันดรชาดกคนไทยนิยมฟังกันมา
ก ส่วนเนมิราชชาดก

¹¹ สุชีพ ปุญญานุภาพ, ศาสนาเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่ ๒,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๓๙), หน้า ๒๕.

¹² วคิน อินทสระ, สรวรค นรก บาป บุญ ในพระพุทธศาสนา,
พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เมลิตรราย, ๒๕๔๕), หน้า ๙๒.

แม้จะมีผู้เรียบเรียงออกเผยแพร่ออกมาต่อสาธารณชน
แต่ยังไม่มีใครทำการศึกษาวิจัยในแง่มุมต่างๆ ทั้งๆ
ที่เป็นชาดกที่สอนคนให้มีความเชื่อเพื่อแผ้วถางกัน
และรักษาพรหมจรรย์ ฉะนั้น
การศึกษาเรื่องราวชาดกนี้จะทำให้เราเข้าใจในเรื่องราวนี้มากยิ่งขึ้น
ทำให้มองเห็นคุณค่าของหลักธรรมและแนวทางการปฏิบัติตามหลัก
สัจจะที่ปรากฏในวิสุทธิกถาเป็นอย่างดี

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลและกวดวิชาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

๑.๗.๑ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยรวบรวมข้อมูล จากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาคุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๗.๒ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) โดยรวบรวม ข้อมูลที่เป็นอรรถกถา ฎีกา และเอกสารงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๓ วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบวัตถุประสงค์แต่ละประเด็นให้ชัดเจน

๑.๗.๔ สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

๑.๗.๕ เสนอผลการวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องวิสุทธิกถาชาดกนี้มีประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ดังนี้

๑.๘.๑

ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและหลักสัจจภาษามีในวิสุทธิกถาชาดก

๑.๘.๒

ทำให้ทราบถึงหลักธรรมที่เกื้อหนุนและปฏิบัติต่อหลักสัจจะในวิ
รณัตติชาดก

๑.๘.๓

ทำให้ทราบถึงความสำคัญของหลักสัจจะกับการประกอบอาชีพใน
สังคม

WORD TO PDF

[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

**TRIAL
VERSION**